

 scrisori
remarcabile

compilație de

SHAUN USHER

Pisici

*Lui Kala, Dodi, Gavin, Stacey,
Silvie, Polo și Chico*

O scrisoare este o bombă cu ceas, un mesaj închis într-o sticlă, o incantație, un strigăt după ajutor, o poveste, expresia unei frământări, o porție de dragoste, o cale de a crea o legătură prin cuvinte. Această formă simplă, genială și democratică de artă rămâne o modalitate de comunicare puternică și, în ciuda oricărei revoluții tehnologice în care ne-am afla, scrisoarea e un lucru viu și, asemenea literaturii, va supraviețui.

INTRODUCERE

Timp de mii de ani, din vremurile în care oamenii au început să domesticească pisici și câini – folosiți pentru a combate dăunătorii și, respectiv, la vânat –, o întrebare aflată pe buzele tuturor a împărțit lumea în două:

Câini sau pisici?

Ca mândru posesor al mai multor exemplare din ambele categorii încă din copilărie, îmi este foarte clar că răspunsul corect – de fapt, singurul răspuns logic – este da, pentru că e ca și cum ai alege între mâncare și băutură: n-are niciun rost și depinde de momentul din zi sau dispoziția în care te afli. Deocamdată, să ne concentrăm asupra prietenelor noastre feline, asupra sutelor de milioane de

membre ale familiilor umane de pe tot cuprinsul globului, care se strecoară pe lângă gleznele colocatarilor bipezi, torc zgomotos în așteptarea micului dejun, frământă diverse lucruri moi, cu o privire atât de extaziată, că n-ai cum să nu-ți dorești să fii în locul lor măcar câteva clipe, sar grațios pe distanțe imposibile ca să scape de puștiul mototol care nu știe pe-al cui teritoriu se află, aplică din când în când o lovitură scurtă câinelui prea entuziast și inferior intelectualicește cu care împart bucătăria, deschid nu se știe cum ușa dulapului în care sunt bunătățile, hoinărind elegant prin casă cu un aer arogant care te face să te întrebi cine pe cine a domesticit și, ia stați un pic, oare n-am fost cu toții trași pe sfoară?

În acest volum, veți descoperi că unei anumite pisici îi datorăm nețârmurită recunoștință pentru că l-a inspirat pe unul dintre cei mai influenți oameni de

știință din istorie să ne îmbunătățească viața incredibil de mult. Veți afla despre un instrument muzical acționat de pisici. Despre un plan de afaceri îndoielnic din punct de vedere legal care implica pisici, șobolani și șerpi, totul în vederea unui profit măricel. Veți citi despre pisicile supranaturale cu două cozi din Japonia. Veți afla despre pisicul care a făcut-o să zâmbească pe fetița care se ascundea de cel mai mare rău făcut de oameni. Despre guvernatorul de Illinois care, într-un fel elegant, a salvat comunitatea pisicească de la un posibil dezastru. Veți descoperi poemul scris de un mare poet în amintirea unei pisici care a căzut într-un vas cu pești. Veți afla despre o felină care și-a făcut nevoile în cutia cu șervețele aparținând unui celebru romancier – romancier care, în acel moment, ca să vezi noroc, era răcit.

Veți descoperi toate aceste lucruri și multe altele pe deasupra, cu ajutorul

acestei capsule a timpului pe care o numim scrisoare – forma de comunicare cea mai prețioasă, mai plăcută și mai primejduită a oamenilor, înghiontită spre biroul de sortare din cer de către multe opțiuni digitale, lipsite de farmec și caduce care ne invadează fiecare gând, lipsindu-ne relațiile de o bună parte din sensul lor adevărat. Așadar, în privința acestei cărțuții sper două lucruri: pe de o parte, sper ca iubirea noastră pentru aceste animale magnifice să sporească, dacă e posibil, și pe de alta, să vă aduceți aminte că dacă n-ar fi existat scrisorile, aceste povești ar fi avut parte de o moarte rapidă și n-ar fi putut fi spuse din nou. Și ceea ce ne datorăm nouă înșine, și generațiilor viitoare, și tuturor pisicilor care merită și, s-o recunoaștem, au nevoie de recunoaștere din partea noastră, este să scriem mai multe scrisori.

Așa că, vă rog, faceți asta. Rezervați-vă zece minute pe zi. Luați o coală de hârtie și

ultimul stilou care a rămas neros de pisică
și scrieți cuiva, chiar și doar ca să-i spuneți
că vă gândiți la el. Există chiar șansa, deși
una micuță, să primiți răspuns.

Shaun Usher
2020

P.S. Să-mi trimiteți o copie, vă rog.

Scrisorile

SCRISOAREA 01 DACĂ NATURA E O PISICĂ URIAȘĂ?

Nikola Tesla către Pola Fotić

23 iulie 1939

Născut în 1856, la Smiljan, în Croația, Nikola Tesla a fost un inventator al cărui neprețuit impact asupra lumii moderne e greu de stabilit. În timpul celor 86 de ani de viață, a făcut numeroase descoperiri în domeniul electricității, în special în jurul motorului său de inducție cu curent alternativ, și până la sfârșitul vieții, „Părintele electricității“ a strâns în jur de trei sute de patente pe numele său. În 1939, sănătatea i se subrezise. Atunci, la vârsta de 83 de ani și aflat în Washington D.C., a cunoscut-o pe Pola Fotić, fiica ambasadorului iugoslav în Statele Unite, iar dragostea lor comună pentru pisici i-a apropiat. Nu după multă vreme, de acasă, din

New York City, Tesla i-a scris noii sale prietene, dezvăluindu-i motivul din spatele fascinației sale de-o viață pentru electricitate.

SCRISOAREA

New York,
23 iulie, 1939

Dragă *miss* Fotić,
Vă trimit „Calendarul Iugoslaviei“ pe anul 1939, în care apar casa și împrejurimile unde am avut parte de pățanii vesele și triste, dar și în care, printr-o bizară coincidență, m-am născut. După cum veți vedea în fotografia de la pagina dedicată lunii iunie, clădirea, în stil vechi, se află la poalele unui deal împădurit, care se cheamă Bogdanić. Chiar lângă ea este o biserică și îndărătul ei, un pic mai sus, se află un cimitir. Cei mai apropiați vecini stăteau la vreo trei kilometri depărtare. Iarna, când nămeții depășeau doi metri înălțime, eram complet izolați de restul lumii.

Mama mea era neobosită. Muncea de obicei de la patru dimineața până la unsprezece noaptea. De la patru la micul dejun – la șase dimineața –, când ceilalți picoteau, eu nu mai închideam un ochi, ci o urmăream cu nespusă bucurie în timp ce își îndeplinea cât putea de iute – uneori chiar fugind – sarcinile pe care singură și le impunea. Ea îi punea pe servitori să aibă grijă de toate animalele din ogradă, ea mulgea vacile, făcea tot felul de treburi fără ajutorul nimănui, așeza masa, pregătea micul dejun pentru toată lumea. Doar când masa era pusă, se scula și restul familiei. După ce mâncau, îi urmau cu toții exemplul plini de entuziasm. Fiecare își făcea treaba sârguincios, cu plăcere și astfel avea parte de mulțumire.

Eu eram cel mai fericit dintre toți, izvorul încântării mele fiind Máčak cel grozav – o pisică mai extraordinară nici că există pe lume. Aș vrea să vă înfățișez o

imagine cât mai exactă a afecțiunii pe care o aveam unul pentru celălalt. Trăiam unul pentru altul. Oriunde mergeam, Măcak venea după mine, fiindcă ne iubeam, și din dorința de a mă proteja. Când apărea vreo primejdie, se ridica, părând de două ori mai mare decât era, își arcuia spinarea, coada îi devenea rigidă ca o bară de metal, mustățile îi erau ca firele de oțel și dădea frâu liber furiei pufnind exploziv: Pffftt! Pffftt! Era o priveliște înfricoșătoare și oricine l-ar fi provocat, om ori animal, se retrăgea de-ndată.

Seara, când ieșeam în fugă din casă, trecând prin dreptul bisericii, zorea pe lângă mine și mă înhăța de pantaloni. Își dădea silința să mă facă să cred c-o să mă muște, dar în clipa în care incisivii ascuțiți ca niște ace intrau prin țesătură, presiunea slăbea și colții se simțeau gingaș ca un fluture lăsându-se pe o petală. Cel mai mult îi plăcea să se rostogolească în iarbă cu mine.

Când făcea asta, mușca și zgâria și torcea cu o plăcere frenetică. Mă fascina într-atât încât mușcam, zgâriam și torceam și eu. Nu ne oprea nimic din tăvăleală, eram cuprinși ca de un delir de încântare. Ne îndeletniceam cu treaba asta zilnic, mai puțin când ploua.

În ce privește apa, Máčak era năzuos. Făcea salturi și de doi metri ca să evite să-și ude lăbuțele. În zilele ploioase, rămâneam acasă și ne găseam un colțișor confortabil în care să ne jucăm. Máčak era foarte curat, nu avea purici sau alte insecte, nu lăsa păr și nu avea năravuri neplăcute. Când voia afară noaptea, ne anunța într-un mod delicat, iar când se întorcea, zgreptăna ușurel ușa să-i dăm drumul.

Vă voi povesti acum o experiență stranie pe care mi-e imposibil s-o uit și care m-a bântuit toată viața. Casa noastră se afla la cinci sute cincizeci de metri deasupra nivelului mării și, ca atare, iernile erau uscate. Însă, uneori, un vânt cald

dinspre Adriatica bătea cu încăpățănare o vreme, topind zăpada, inundând pământul și pricinuind pierderi mari de bunuri și vieți. Asistam înspăimântați la spectacolul râului învolburat care ducea cu el rămășițe și distrugea tot ce îi ieșea în cale. Deseori văd cu ochii minții acele întâmplări din copilărie și, când mă gândesc la astfel de scene, sunetul apelor îmi umplu urechile și dinaintea ochilor mi se înfățișează la fel de viu tumultul apelor și dansul bezmetic al lucrurilor distruse. Totuși, amintirile legate de iarnă, cu zăpada ei imaculată și răceala sa uscată, îmi fac întotdeauna plăcere.

Într-o astfel de zi, era mai uscat ca oricând. Mergând prin zăpadă, lăsați urme luminoase, iar bulgărele izbit de vreun obstacol crea o scânteiere ca atunci când tai o căpățână de zahăr. Când, în întunecimea înserării, îl mângâiam pe Máčak pe spate, vedeam un miracol care mă lăsa fără grai, într-o uluire fără margini. Spinarea i se

lumina în timp ce mâna mea dădea naștere unei ploii de luminițe, atât de zgomotoase, încât se auzeau în toată casa.

Tata era om învățat și avea un răspuns la orice întrebare. Dar acel fenomen era nou chiar și pentru el. „Ei bine, nu e decât electricitate, același lucru pe care îl vezi printre copaci când e furtună“, a spus într-un târziu.

Cât despre mama, ai fi zis că cineva o vrăjise. „Nu te mai juca atâta cu pisica aia“, zicea. „O să dați foc la casă.“

Dar eu gândeam în termeni abstracți. Dacă natura e o pisică uriașă? Și dacă e într-adevăr, atunci cine o mângâie pe spate? Acela nu poate fi decât Dumnezeu, am tras eu concluzia. Aveam doar trei ani și deja filozofam.

Oricât de uluitoare a fost prima observație, ceva și mai extraordinar avea să se întâmple.

Se întunecase și în curând urmau să se aprindă lumânările. Máčak a făcut câțiva

pași prin odaie. Și-a scuturat labele ca și cum călcase pe ceva ud. L-am privit cu luare-aminte. Era aievea ce vedeam sau era o iluzie? Mi-am încordat privirea și am perceput cu claritate un nimb în jurul lui, ca aureola unui sfânt!

Mi-ar fi greu să exagerez efectul pe care acea noapte fermecată l-a avut asupra imaginației mele de copil. Zi după zi, m-am întrebat „ce este electricitatea?“, fără să primesc vreun răspuns. Acum, după optzeci de ani, încă mă întreb și tot nu știu ce e. Vreun pseudo-om de știință, dintre cei mult prea mulți, ar putea să vă spună că el știe, dar să nu-l credeți. Dacă ar ști careva, aș ști la rândul-mi, iar eu am mai multe șanse să aflu, datorită muncii de laborator și experienței practice mai extinse și faptului că viața mea cuprinde trei generații de cercetare științifică.

Nikola Tesla

SCRISOAREA 02

DRAGUL MEU PRIETEN S-A DUS

Rachel Carson către Dorothy Freeman

18 decembrie 1963

*În zilele dinaintea Crăciunului din 1963, în timp ce lupta cu cancerul de sân din cauza căruia avea să moară în curând, bioloaga marină și scriitoarea Rachel Carson îi scria prietenei sale dragi Dorothy Freeman, dându-i o veste tristă: Jeffie, motanul ei la care ținea enorm era la rândul său la capăt de drum. Un an mai devreme, Carson se făcuse remarcată publicând *Silent Spring*, o carte care a reprezentat sămânța mișcării ecologiste prin faptul că a subliniat dezastrul produs de fertilizatori și pesticide. Scrierea acelei lucrări îi luase patru ani lungi și plini de griji, timp în care Jeffie îi fusese mereu alături. Într-o scrisoare mai timpurie adresată lui*

Freeman, scrisă la scurtă vreme după ce terminase cartea, Carson spunea:

L-am luat cu mine pe Jeffie în cabinet și am pus discul cu concertul pentru vioară de Beethoven – unul dintre favoritele mele, după cum știi. Și dintr-odată, toată tensiunea adunată timp de patru ani s-a risipit. M-am întins, l-am luat în brațe pe Jeffie și am dat drumul lacrimilor. M-a lins cu limbuța lui aspră și caldă, dându-mi de înțeles că știe ce e cu mine.

Iar acum, se vedea silită să-și ia rămas-bun de la el.

Un superb cadou de Crăciun!

THE SUNDAY TIMES

Strămoașele vedetelor incontestabile ale rețelelor de socializare și ale site-ului YouTube se adună în acest volum pentru o altfel de reprezentare, sofisticată și cu parfum de epocă. Efectul grației lor naturale și al comportamentului lor imprevizibil și caraghios este studiat în misivele unor personalități istorice, care uneori le fac declarații de dragoste înflăcărâte. Nu lipsesc, firește, surprizele cu care ne-au obișnuit companioanele noastre îndrăgite.

Seria include scrisori expediate de: Nikola Tesla, Elizabeth Taylor, Charles Dickens, T.S. Eliot, Anne Frank, Raymond Chandler, Florence Nightingale, Jack Lemmon și mulți alții.

CURTEA VECHÉ

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-1336-9

9 786064 413369